

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

ВІСНИК

Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка

Випуск 1 (157)

Серія: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Чернігів
2019

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ВІСНИК

Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка

Випуск 1 (157)

Серія: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Чернігів
2019

ВІСНИК
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Головна редакційна колегія

Головний редактор доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України *Носко М. О.*

Відповідальний редактор доктор історичних наук, професор *Дятлов В. О.*

Редакційна колегія серії "Педагогічні науки": Багінська О. В., Бобир С. Л.,
Гаркуша С. В., Горошко Ю. В., Грищенко С. В., Давиденко А. А., Дорошенко Т. В.,
Жила С. О., Завацька Л. М., Ляшенко О. І., Міненко А. О., Носко М. О. (*головний редактор*),
Носовець Н. М., Пліско В. І., Проніков О. К., Савченко В. Ф., Стеченко Т. О., Стрілець С. І.,
Терентьєва Н. О., Торубара О. М., Третяк О. С., Янченко Т. В.

Відповідальна за випуск: доктор педагогічних наук, професор *Терентьєва Н. О.*

Рецензенти випуску:

Бахмат Н. В. доктор педагогічних наук, доцент
(Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка);

Яшник С. В. доктор педагогічних наук, доцент
(Національний університет біоресурсів і природокористування
України).

Заснований 30 листопада 1998 р.

*(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р.)*

Адреса редакційної колегії:

14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53, тел. (04622) 3-20-09.

Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(протокол № 8 від 27 березня 2019 року)

*Збірник наукових праць «Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка» затверджений як фахове видання України, в якому публікуються оригінальні
теоретичні та експериментальні роботи в галузі педагогіки (Серія: Педагогічні науки), відповідно до
наказу МОН України № 528 від 12 травня 2015 р.*

ЗМІСТ

Бабишена М. І. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНОЗЕМНИХ ФАХІВЦІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	3
Башавець Н. А. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	7
Бегун-Трачук Л. О. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ФАХІВЦЯ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	12
Беземчук Л. В. ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРИНЦИП МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КООРДИНАЦІЇ.....	16
Богатов А. О. КОМПОНЕНТИ, КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ НАВИЧОК ТА ВМІНЬ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	23
Гевко І. В., Торубара О. М. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ.....	28
Горяна Л. Г. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ І ВЧИТЕЛІВ-ПРАКТИКІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ШКІЛЬНОГО ПІДРУЧНИКА.....	34
Дем'янюк В. В. ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ПРОФЕСІЙНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ПРОЦЕСІ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ.....	40
Жуков В. П. ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ	44
Іванова О. А. ОСОБИСТІСТЬ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ СФЕРИ ПОСЛУГ	49

<i>Гляхова М. В.</i> БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	55
<i>Калашник Л. С., Се Фей</i> ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У ЗВО КНР	61
<i>Калашник Н. Г., Хань Чанлян</i> СОЦІАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СМАКУ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН (ДОСВІД КНР).....	67
<i>Константинов В.</i> ИСТОРИЧЕСКАЯ НАУКА И ШКОЛЬНАЯ ДИСЦИПЛИНА СОПРИКОСНОВЕНИЯ И РАЗЛИЧИЯ В НАЧАЛЕ 21 ВЕКА	72
<i>Кучерова О. В.</i> ПІДГОТОВКА АНДРАГОГІВ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	77
<i>Кучерявий О. Г.</i> ФЕНОМЕН ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ: АСПЕКТ ТЕРМІНОСИСТЕМИ ЇЇ ТЕОРІЇ У ЦІЛІСНОМУ ВИМІРІ.....	81
<i>Лаврінченко Л. І.</i> ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ОСВІТНІЙ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	87
<i>Літвінова А. М., Пеню В. В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТАВЛЕННЯ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	91
<i>Лисенко І. В.</i> ПІДГОТОВКА УЧИТЕЛІВ У ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ЧЕРНІГІВЩИНИ (КІНЕЦЬ ХІХ - ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ).....	98
<i>Лисенко Н. Г.</i> ТОЛІРАНТНІСТЬ ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ФРАНЦІЇ.....	103
<i>Левченко Я.Е., Лю Чжицяи</i> ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ-ХОРЕОГРАФІВ.....	108
<i>Маракушин А. І., Янїнь У.</i> ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ В СИСТЕМІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ КНР	113

<i>Мкртічан О. А., Чжоу Чженьюй</i> ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КНР.....	117
<i>Москва О. М.</i> ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ТЕХНОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА».....	122
<i>Мухіна Г. І.</i> НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРСОНАЛІЇ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ.....	126
<i>Піддячий В. М.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	131
<i>Піддячий М. І.</i> РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	139
<i>Подгорна В. В., Дроздова К. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	147
<i>Попович Н. М.</i> ЗМІСТ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО ДОСВІДУ ФАХІВЦЯ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	152
<i>Примакова В. В.</i> ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ІНКЛЮЗИВНОГО КЛАСУ В КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФІЇ ДОБРОТВОРЕННЯ І ЗЯЗЮНА.....	157
<i>Ракітянська Л. М.</i> ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ОСОБИСТІСНИЙ ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	162
<i>Рогачко-Островська М. С.</i> КРИТЕРІАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	166
<i>Романюк О. І.</i> ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ АВТОРСЬКОГО ТЕСТУ.....	173
<i>Сагач О. М.</i> ДІЯЛЬНІСНИЙ АСПЕКТ ЯК ОДИН З ВИЗНАЧАЛЬНИХ ФАКТОРІВ НЕПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА.....	178

<i>Самодумська О. Л.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	183
<i>Самойленко О. А.</i> ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА У СИСТЕМІ ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ДОРΟΣЛОГО	188
<i>Степаненко М. І.</i> СУЧАСНІ ВИМІРИ ПЕДАГОГІКИ ДОБРА ІВАНА ЗЯЗЮНА	195
<i>Сулаєва Н. В., Гнізділова О. А.</i> ПОГЛЯДИ А. МАКАРЕНКА ТА В. СУХОМЛИНСЬКОГО В ПЕДАГОГІЧНІЙ РЕЦЕПЦІЇ ІВАНА АНДРІЙОВИЧА ЗЯЗЮНА	199
<i>Тарарак Н. Г., Лі Сінъзе, Цзи Фенлай</i> МОЖЛИВОСТІ ПРИКЛАДНОЇ ЕСТЕТИКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ	204
<i>Теренко О. О.</i> ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У США І КАНАДІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	209
<i>Терентьева Н. О.</i> ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИЙ ПРОСТІР ЯК ІНТЕГРАЛЬНА ПЕРЕДУМОВА ЯКОСТІ ОСВІТИ І ЖИТТЯ	215
<i>Тимошко Г. М.</i> ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК ВЕКТОР РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	222
<i>Товканець Г. В., Лендел Л. В.</i> ПРОСОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІОПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	229
<i>Усік І. А.</i> РОЗВИТОК АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	233
<i>Чумак Л. В.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗА ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНИМИ ІДЕЯМИ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИМИ І МЕТОДИЧНИМИ АКЦЕНТУАЦІЯМИ ІВАНА АНДРІЙОВИЧА ЗЯЗЮНА	239
<i>Шолох О. А.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ	245
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	252
INFORMATION ABOUT AUTHORS	257

CONTENT

<i>Babysheva M. I.</i>	FEATURES OF LANGUAGE COMPETENCY FORMING OF FUTURE FOREIGN SPECIALISTS DURING THE UKRAINIAN LANGUAGE STUDYING.....	3
<i>Bashavets N. A.</i>	THE PROBLEM OF HEALTHCARE-SAVING COMPETENCE FORMATION FOR FUTURE SPECIALISTS IN PHYSICAL CULTURE, SPORTS AND REHABILITATION.....	7
<i>Behun-Trachuk L. O.</i>	STRUCTURAL COMPONENTS OF THE EMOTIONAL BURNOUT SYNDROME OF A SPECIALIST IN MUSICAL ART.....	12
<i>Bezemchuk L. V.</i>	TEACHING OF ARTISTIC DISCIPLINES IN A HIGHER EDUCATION INSTITUTION: THE PRINCIPLE OF INTERDISCIPLINARY COORDINATION.....	16
<i>Bogatov A. O.</i>	COMPONENTS, CRITERIA AND INDICATORS OF READINESS OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE FOR THE FORMATION OF HEALTH-SAVING SKILLS AND SKILLS OF JUNIOR PUPILS.....	23
<i>Hevko I. V., Torubara O. M.</i>	THE INFLUENCE OF INFORMATION COMPETENCES INTO FUTURE SPECIALIST TRAINING.....	28
<i>Gorjana L. G.</i>	TRAINING OF FUTURE TEACHERS AND PRACTITIONERS TO USE THE SCHOOL-TEXTBOOK POTENTIAL.....	34
<i>Demianiyuk V. V.</i>	FORMATION OF VALUE PROFESSIONAL ORIENTATIONS FOR FUTURE SPECIALIST OF ACCOUNTING IN THE PROCESS OF SCIENTIFIC RESEARCH WORK.....	40
<i>Zhukov V. P.</i>	TECHNOLOGY OF FUTURE MUSICAL ART TEACHERS TRAINING TO STUDENTS' INTEGRATED LEARNING.....	44
<i>Ivanova O. A.</i>	PERSONALITY OF A MODERN SPECIALIST IN SERVICES SPHERE.....	49
<i>Illiakhova M.V.</i>	CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL WORKERS IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE DEVELOPMENT.....	55
<i>Kalashmyk L. S., Xie Fei</i>	EXPERIENCE OF FUTURE TEACHERS' CITIZENS COMPETENCY FORMATION IN HIGH SCHOOLS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA.....	61

<i>Kalashnyk N. G., Han Changliang</i> SOCIAL PRACTICE AS A SOURCE OF SPORTS DISCIPLINES TEACHER'S TASTE FOR PEDAGOGICAL ACTIVITY FORMATION (EXPERIENCE OF PR CHINA)	67
<i>Konstantinov V.</i> HISTORICAL SCIENCE AND SCHOOL DISCIPLINE: RATIONALITY AND DIFFERENCES AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY	72
<i>Kucherova O. V.</i> ANDRAGOGE PREPARATION AS AN ACTUAL PROBLEM OF UP-TO-DATE PROFESSIONAL PEDAGOGY	77
<i>Kucheryavyy O. G.</i> PHENOMENON OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL CULTURE: THE ASPECT OF THE TERMINOLOGY OF ITS THEORY IN A HOLISTIC WAY	81
<i>Lavrynenko L. I.</i> IMPLEMENTATION OF HEALTHCARE FOR YOUNGER STUDENTS IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL	87
<i>Litvinova A. M., Pienov V. V.</i> PSYCHOLOGICAL FEATURES OF ATTITUDES TOWARDS HEALTHY LIFESTYLE IN THE YOUTH ENVIRONMENT	91
<i>Lysenko I. V.</i> THE PREPARATION OF TEACHERS AT THE PEDAGOGICAL INSTITUTIONS IN CHERNIHIV REGION (AT THE END OF THE 19 TH - THE BEGINNING OF THE 20 TH CENTURY)	98
<i>Lysenko N. H.</i> TOLERANCE AS A SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL PROBLEM OF MODERN PEDAGOGY OF FRANCE	103
<i>Levchenko Yana E., Liu Zhijian</i> FORMATION OF THE AESTHETIC COMPONENT OF PROFESSIONAL COMPETENCY OF FUTURE TEACHERS-CHOREOGRAPHS	108
<i>Marakushin A.I., Wu Yanling</i> TRAINING OF SPORTS' DISCIPLINES' TEACHERS TO WORK WITH GIFTED CHILDREN IN THE SYSTEM OF INFORMAL EDUCATION OF PR CHINA	113
<i>Mkrtichian O.A., Zhou Zhenyu</i> PEDAGOGICAL CONTINUING EDUCATION OF MUSICAL ART TEACHERS IN THE PR CHINA	117
<i>Moskva O. M.</i> DEFINITION THE ESSENCE OF THE CONCEPT «TECHNOLOGICAL CULTURE OF THE FUTURE MUSICAL ART TEACHER»	122

УДК 378.147

І. В. Гевко

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-1108-2753>

Доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри комп'ютерних технологій
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна

О. М. Торубара

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-8350-7883>

Доктор педагогічних наук, професор,
декан технологічного факультету,
професор кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності
Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г. Шевченка,
м. Чернігів, Україна

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА ПІДГОТОВКУ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ

У статті розглядаються питання формування інформаційної компетентності студентів педагогічного університету. Сучасний випусник університету повинен бути готовим до використання теоретичних знань на практиці, працюючи в системі освіти або в іншій сфері професійної діяльності. Встановлено, що одним з важливих напрямів підготовки професійно-компетентного фахівця є формування інформаційної компетентності. Розробка та впровадження нових інформаційних технологій у навчальну практику призводить до оновлення інформаційного середовища в будь-якій предметній діяльності, що вимагає радикального переосмислення цілей, змісту, форм і методів підготовки студентів педагогічного університету на новому технологічному рівні.

Розкрито сутність понять «компетентність», «інформаційна компетентність», визначено основні структурні елементи інформаційної компетентності студентів педагогічного університету. Відзначається, що формування інформаційної компетентності майбутнього вчителя є важливою частиною його професіоналізму. Перетворення освіти на високотехнологічну сферу актуалізує педагогічні дослідження та розробку проблем, пов'язаних з формуванням інформаційної компетентності майбутніх фахівців. Особливу роль у формуванні інформаційно грамотного педагога відіграє освіта, набута у вищому навчальному закладі, орієнтована на практичні навички, на вміння застосовувати знання в нових педагогічних умовах і ситуаціях. Системне, цілісне представлення інформаційної компетентності, розкриття її структури, обґрунтування критеріїв, дозволяє цілеспрямовано та ефективно організувати навчальний процес у рамках навчальної діяльності. Розкрито основні проблеми та суперечності в процесі формування інформаційної компетентності студентів педагогічного університету на основі вивчення процесу формування, розвитку та реалізації компетентнісного підходу в системі освіти.

Ключові слова: система освіти, інформаційна компетентність, компетенція, компетентність, комп'ютерні технології.

Постановка проблеми. Проблема формування інформаційної компетентності студентів педагогічного вузу є актуальною, сьогодні перед закладами вищої освіти стоїть завдання підготовки професійно компетентного фахівця. Досягти високого рівня в підготовці майбутнього випускника вузу можливо лише при збереженні фундаментальності в області теоретичного знання і поглибленні практико-орієнтованої підготовки учнів. Майбутнього фахівця необхідно навчити самостійно вирішувати освітні та професійні завдання із застосуванням комп'ютерних технологій.

Формування інформаційної компетентності (далі – ІК) безпосередньо пов'язане з інформатизацією освіти, що розуміється як процес забезпечення сфери освіти методологією і практикою оптимального використання нових інформаційних технологій, спрямованих на реалізацію соціальних, психологічних і педагогічних цілей навчання і виховання [3, с. 12]. Це не може бути статичним процесом, оскільки сама

освітня система знаходиться в стані безперервного оновлення змісту, технологій, відносин, правових норм та інших її складових.

Нормативною базою для вирішення проблеми інформатизації виступають: Закон України «Про освіту», державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття», Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки та ін. У зв'язку з цим різко зросли вимоги до інформаційної компетентності особистості, як одного з важливих структурних компонентів професійної компетентності. Людині потрібні сформовані навички ефективної взаємодії з інформаційним середовищем, уміння використовувати надані можливості, і певний рівень інформаційної культури і культури поведінки в інформаційному середовищі. Інформаційне середовище спонукає користувача постійно оцінювати свої знання, уміти співвідносити моделі знань й інформації. У свою чергу, це не може не стимулювати процеси, що завершуються отриманням нових знань.

Основна мета вищої професійної освіти – підготовка кваліфікованого фахівця: компетентного, відповідального, що вільно володіє своєю професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, здатного до ефективної роботи за фахом, готового до постійного професійного зростання та професійної мобільності [3, с. 12].

Питанням компетентностей і компетенцій присвячена ціла низка праць зарубіжних і вітчизняних науковців. У наукових працях вивчається структура та зміст професійної компетентності вчителя (Т. Браже, В. Введенський [1], І. Підласий, І. Кривонос, М. Скрипник, К. Старченко, Л. Набока, Н. Кузьміна, А. Маркова [7], Л. Мігіна тощо).

Аспекти підвищення професійної компетентності в системі безперервної педагогічної освіти розглядаються у дослідженнях М. Вагачевського, Б. Гершкнського, В. Дубініної, С. Шилова та інших. Н. Морзе, Е. Гусинський, О. Зайцева, А. Хуторський та ін. [11], наголошують, що слід розрізняти поняття «компетенції» і «компетентності».

На думку А. Хуторського, компетенція – це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, які є заданими для відповідного кола предметів і процесів і необхідними для якісної продуктивної дії відносно них. А компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особистісне ставлення до предмета діяльності. Тобто, під компетенцією слід розуміти задану вимогу, норму освітньої підготовки особистості, а компетентність – як реально сформовані її особистісні якості і мінімальний досвід діяльності [11, с. 59-60].

Метою статті є визначення впливу інформаційної компетентності на підготовку майбутнього фахівця.

Результати дослідження. Розвиток і впровадження нових інформаційних технологій в освітню практику веде до оновлення інформаційного середовища в будь-якій предметній діяльності та вимагає кардинального переосмислення цілей, змісту, форм і методів підготовки студентів педагогічного вузу на новому рівні, що відповідає вимогам часу.

Сучасний педагог повинен не тільки володіти необхідним для професійної діяльності обсягом знань, а й вміти ними творчо користуватися в навчальній діяльності: визначати цілі пізнавальної діяльності; знаходити оптимальні способи реалізації поставлених цілей; використовувати різноманітні інформаційні джерела; шукати і знаходити необхідну інформацію, оцінювати отримані результати; організувати свою діяльність; співпрацювати з тими, хто навчається.

Сьогодні грамотним фахівцем неможливо стати, не орієнтуючись в спектрі сучасних інноваційних технологій, ідей, напрямків, підходів, що реалізуються в сфері освіти. Мова йде про діяльнісний, компетентнісний, особистісно-зорієнтований, системний, технологічний та інші підходи.

Трансформація освіти в високотехнологічну сферу актуалізує педагогічні дослідження і розробку проблем, пов'язаних з формуванням інформаційної компетентності майбутніх фахівців. Особливу роль в становленні інформаційно компетентного педагога відіграє освіта, отримана в закладі вищої освіти, орієнтована на практичні навички, на здатність застосовувати знання в нових педагогічних умовах і ситуаціях. Важливими при такому підході є як загальні математичні та природничі дисципліни, так і загальнопрофесійні навчальні дисципліни, спрямовані на оволодіння комп'ютерними технологіями студентами педагогічного вузу. Зокрема, застосування комп'ютерних технологій в процесі навчання у вузі підвищує професійні можливості студентів, тим більше, що педагогічна культура майбутнього вчителя повинна включати і такі професійні знання, вміння, навички і досвід діяльності, які в своїй сукупності носять назву «інформаційної компетентності» (ІК) [3, с. 12].

У контексті даної роботи провідними категоріями є «компетенція», «компетентність», «інформаційна компетенція», «професійна компетентність», «інформаційна компетентність». Незважаючи на те, що ці терміни активно використовуються в науковій і навчальній літературі, проте, трактування цих понять досі залишається багатозначною. Перш ніж визначитися з терміном «інформаційна компетентність», як ключової для даної роботи, необхідно виявити основні існуючі підходи до визначення і самі визначення понять – «компетенція» і «компетентність».

У сучасній педагогічній науці і практиці широко застосовується дефініція «інформаційна компетенція». Інформаційну компетенцію розуміють як сукупність знань, вмінь, навички і засобів діяльності в галузі інформаційних технологій, спрямованих на вирішення професійних завдань. На

основі аналізу наявних в науковій і методичній літературі характеристик можна визначити інформаційну компетенцію, як надбані в результаті навчання конкретні знання, вміння, навички і засоби діяльності, націлені на ефективне прийняття рішень в навчальній і професійній діяльності, за допомогою використання комп'ютерних технологій.

Ми трактуємо термін «професійна компетентність» як сукупність інтегрованих знань, умінь та навичок, а також особистісних якостей, що дають можливість педагогу ефективно проектувати і здійснювати свою професійну діяльність.

Таким чином, можна констатувати, що постійне оновлення понятійно-категоріального апарату педагогіки і освіти супроводжується активним осмисленням багатьох нових категорій і понять, до яких відносяться, зокрема, і поняття «компетенція», «компетентність», «інформаційна компетентність» тощо, діапазон існуючих визначень на сьогодні досить широкий. Таку ситуацію можна пояснити тим, що автори підводять під свої визначення різні підстави (в багатьох випадках в конкретні визначення включається докладний опис структурних елементів; в деяких визначеннях наголос робиться на універсальність даного визначення).

До теперішнього часу немає єдиної класифікації компетенцій, так само як немає і єдиної точки зору на те, скільки і яких компетенцій має бути сформовано у студента в процесі здобуття вищої педагогічної освіти. У науковій літературі виділяють наступні групи компетенцій:

– Професійні (предметні) компетенції. Ці компетенції в зарубіжній літературі розглядають як «готовність і здатність на базі предметних знань і навичок оцінювати результати, вирішувати завдання і проблеми доцільно та методично вірно», тоді як вітчизняні дослідники визначають їх як професійні прийоми, навички, технології та методи предметної області навчання [9, с. 158-159].

– Базові (ключові) компетенції. Дані компетенції визначають як «здатність володіти в абстрактними термінами, здійснювати аналіз і синтез, бути лідером, вирішувати завдання, адаптуватися, працювати як в команді, так і самостійно» [11, с. 62], в загальному – це компетенції, якими повинні володіти всі люди, незалежно від їх професійної приналежності.

– Соціально-особистісні (персональні) компетенції – це сукупність компетенцій, що відносяться до самої людини як до особистості та її взаємодії з іншими людьми, групою і суспільством [10, с. 588].

– Інформаційні компетенції розуміються як знання, вміння, навички і засоби діяльності, направлені на самостійну і успішну участь у професійній діяльності з використанням комп'ютерних технологій [8, с. 103].

Вивчення і аналіз теоретичних підходів до розгляду сутності і структури інформаційної компетентності дозволяє констатувати наявність плюралізму думок, безлічі трактувань основних понять теми: «компетенція», «компетентність», «інформаційна компетенція», «професійна компетентність» і «інформаційна компетентність», що можна пояснити відносною новизною цих понять як предмета дослідження в педагогічній науці і багатоаспектністю їх застосування в освітній практиці. У даному випадку термін «компетенція» розуміється як отримані в результаті навчання в педагогічному вузі знання, вміння, навички і способи діяльності, спрямовані на успішну професійну самореалізацію, а «компетентність» як здатність і готовність використовувати набуті і розвинуті в вузі компетенції для вирішення навчальних та професійних завдань.

Термін «професійна компетентність» використовується нами в значенні сукупності інтегрованих знань, умінь і досвіду, а також особистісних якостей, що дозволяють педагогу ефективно проектувати і здійснювати свою професійну діяльність.

Таке розуміння термінів «компетенція», «компетентність», «професійна компетентність» зумовило і наше розуміння інформаційної компетентності студента педагогічного вузу, яка визначається нами як інтегративна якість, що характеризується високим рівнем теоретичних знань і практичних умінь в області інформаційних технологій, здатністю застосовувати ці знання і вміння в процесі освоєння основної освітньої програми вищої професійної освіти, готовністю використовувати комп'ютерні технології в професійній діяльності для забезпечення високої якості навчально-виховного процесу.

Виходячи з цього визначення, в структурі інформаційної компетентності студента педагогічного вузу ми виділяємо комплекс придбаних ними інформаційних компетенцій:

- термінологічну компетенцію;
- компетенцію в області володіння стандартними засобами обробки інформації;
- компетенцію в сфері організації навчальної роботи в предметній галузі за допомогою комп'ютерних технологій.

Вивчення та аналіз досліджень і нормативно-правової літератури з питання про сутність і структуру інформаційної компетентності та роль комп'ютерних технологій в освітньому процесі показує, що вчені підкреслюють важливість застосування в навчально-виховному процесі вищої школи різні педагогічні підходи, кожен з яких містить свої принципи, методи і прийоми побудови освітнього процесу, як найбільш відповідні рішення конкретно поставлених педагогічних цілей і завдань. На наш погляд, компетентнісний підхід виступає, основним ресурсом і інструментом освоєння студентами компетенцій пошуку, аналізу, освоєння і обґрунтування інформації, як важливих освітніх завдань,

теоретична розробка якого велась протягом другої половини ХХ-го століття і триває до теперішнього часу. Існуючи точки зору представників компетентнісного підходу на ключові поняття дуже різноманітні і, незважаючи на весь рівень опрацювання та аргументованості, не можуть бути прийняті як універсальні, що залишає місце для подальших досліджень в цьому напрямку.

Систематизація наявних підходів до визначення структури інформаційної компетентності дозволила нам виділити в якості її основних компонентів мотиваційно-ціннісний, професійно-діяльнісний, техніко-технологічний, комунікативний і операційний.

Впровадження компетентнісного підходу в вітчизняну освітню практику відповідає загальноосвітнім тенденціям, відповідає вимогам інноваційного розвитку освіти, досить органічно поєднується з традиційною інструментально-педагогічною тріадою: «знання – уміння – навички». Введення в нове покоління стандартів освіти нормативної вимоги «компетенція» означає зміщення акцентів на розвиток здібностей випускників застосовувати знання, вміння і компетенції в повсякденному навчальній та професійній діяльності з метою особистого розвитку і вирішення соціально-професійних завдань [4, с. 28].

Комп'ютерні технології відіграють високу роль при формуванні знань. Головна їхня перевага полягає в тому, що вони можуть «долучати учнів безпосередньо до процесу мислення, формування та становлення думки, а також закріплення знань». Але при їх використанні слід враховувати, що прагнення викладача збільшити кількість інформації в комп'ютерній навчальній програмі призводить до «спрацювання» захисних механізмів нервової системи учня, а бажання підвищити швидкість інформаційного потоку або тривалість занять призводить до зниження якості засвоєння навчальної інформації, до збільшення кількості помилок, погіршення настрою і самопочуття користувача [2, с. 24].

У процесі навчання студентів необхідно враховувати і уяву, як процес перетворення уявлень, що відображають реальну дійсність, і створення на цій основі нових уявлень, нерозривно пов'язаних з розвитком мислення і пам'яті. Чим вище рівень розвитку мислення, чим більше практичний досвід, тим складніші форми уяви можуть проявлятися у людини. Дана тенденція в підлітковому віці насамперед проявляється в тому, учень все частіше звертається до творчості [5, с. 67]. Комп'ютерні технології відрізняються динамічністю, основа яких не тільки в русі об'єкта на екрані, але і в монтажі, що допомагає виділити сутність, найбільш важливе, головне в об'єкті або явищі [8, с. 103].

Однією з основних цілей застосування комп'ютерних технологій в навчанні студентів є залучення і концентрація уваги в ході освітнього процесу, що досягається новизною, незвичністю, динамічністю об'єктів на моніторі, контрастністю зображення, тобто ті якості інформації, які викликають мимовільну увагу учнів. Наприклад, при демонстрації відеоматеріалів одночасний вплив голосу диктора, слів діючих персонажів і музики впливають на глядача і, викликаючи мимовільну увагу учнів, сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу. При використанні комп'ютерних технологій, на думку Г. Коджаспірова і К. Петрова, необхідно враховувати наступні психологічні особливості уваги:

- зосередженість уваги – утримання уваги на одному об'єкті;
- стійкість уваги, яка навіть при активній роботі з об'єктом дослідження може у студентів зберігатися 25-30 хв., а потім потрібні перемикання уваги, короткий відпочинок;
- обсяг уваги – кількість об'єктів, символів, які сприймаються одночасно з достатньою ясністю в нормі становить 5-9 об'єктів;
- розподіл уваги – одночасне увагу до декількох об'єктів і одночасно повне їх сприйняття;
- перемикання уваги – переміщення уваги з одного об'єкта на інший. Технічні засоби дозволяють подавати інформацію в потрібній послідовності і в потрібних пропорціях, акцентуючи увагу на тих частинах об'єкта, які в даний момент є предметом обговорення [1, с. 53].

При використанні комп'ютерних технологій важливо враховувати можливість забезпечення з їх допомогою після довільної уваги учнів.

Робота з комп'ютером дає учню такий заряд активності, настільки захоплює його, що він вже забуває про час і закінчує свою роботу, як правило, лише після неодноразових нагадувань викладача. Це створює сприятливу психологічну обстановку і вказує на стійку увагу учнів при роботі з комп'ютером. Можливість видавати інформацію з урахуванням індивідуальних особливостей сприйняття користувачів дозволяє зняти напруженість, що позитивно впливає на їхній емоційний стан [3, с. 13].

Завдання пов'язані з проблемою формування інформаційної компетентності викладача можуть бути розділені на три групи:

- ті які виражають інтереси суспільства;
- функції що відображають зміст професійно-педагогічної діяльності викладача;
- індивідуальні професійні потреби і інтереси викладача.

Формування ІК викладача припускає:

- освоєння ними знань і умінь в області інформатики і інформаційних технологій;
- розвиток комунікативних здібностей викладача аналізувати інформацію, здійснювати рефлексію своєї діяльності і їх результатів.

Висновки. Отже, формування інформаційної компетентності майбутнього викладача є важливою складовою його професіоналізму. Системне, цілісне уявлення про інформаційну компетентність, виявлення її структури, обґрунтування критеріїв, дозволяє цілеспрямовано і ефективно організувати навчальний процес в рамках освітньої діяльності. Сучасне покоління студентів активно користується технічними засобами, ресурсами мережі Інтернет, мультимедійними та іншими продуктами. Цей факт важливо враховувати при вивченні тих особливостей розвитку психічних процесів студентів, які викликають певні труднощі при засвоєнні ними навчального матеріалу. Наприклад, через домінуючу позицію логічної пам'яті сповільнюється розвиток механічної пам'яті, в той час як в вузі значно зростає обсяг інформації, яку необхідно механічно запам'ятовувати. Використання комп'ютерних технологій в цьому випадку сприяють організації навчальної діяльності таким чином, щоб процес запам'ятовування інформації став більш ефективним.

References

1. Веденский В. Н. Моделирование профессиональной компетентности. *Педагогика*. 2003. № 10. С. 51-55.
Vedensky, V.N. (2003). Modelyrovanye professyonalnoi kompetentnosti. [Modeling of professional competence]. *Pedagogika – Pedagogy*, 10, 51-55. [in Russian].
2. Галатиук М. Модель навчально-пізнавальної компетентності у контексті вивчення природничих предметів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2011. Вип. 98. С. 21-26.
Halatiuk, M. (2011). Model navchalno-piznavalnoi kompetentnosti u konteksti vyvchennia pryrodnychkh predmetiv. [Model of educational and cognitive competence in the context of studying natural subjects]. *Naukovi Zapyski. Seria: Pedagogichni Nauky. – Proceedings Series: Pedagogical sciences*, 98, 21-26. [in Ukrainian].
3. Гевко І. В. Використання сучасних інформаційних технологій – основа професійного зростання педагога. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка*. 2018. № 151 (2). С.10-14.
Hevko, I. V. (2018). Vykorystannia suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii – osnova profesiinoho zrostannia pedahoha. [The use of modern information technologies is the basis for the professional growth of the teacher]. *Visnyk Chernihivskoho Natsionaloho Universytetu imeni T. H. Shevchenko Bulletin of T. G. Shevchenko Chernihiv National Pedagogical University*, 151 (2). 10-14. [in Ukrainian].
4. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. 2008. № 3. С. 23-30.
Holovan, M. S. (2008). Kompetentsiia i kompetentnist: dosvid teorii, teoriia dosvidu. [Competence and competence: experience of theory, theory of experience]. *Vyscha osvita Ukrainy. – Higher education of Ukraine*, 3. 23-30. [in Ukrainian].
5. Зіброва В. В. Формування інформаційної компетентності викладача. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2010. № 8 (195). С. 64-68.
Zibrova, V. V. (2010). Formuvannia informatsiinoi kompetentnosti vykladacha. [Formation of informational competence of the teacher]. *Visnyk LNU imeni T. H. Shevchenko. – Herald of the Taras Shevchenko National University*, 8 (195). 64-68. [in Ukrainian].
6. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: колективна монографія / Під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
Ovcharuk, O. V. (2004). Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti. [Competency Approach in Modern Education: Collective Monograph]. Kyiv, Ukraine: K.I.S.. [in Ukrainian].
7. Маркова А. К. Психологія професіоналізму. Москва: Знання. 1996. 308 с.
Markova, A. K. (1996). Psykholohiia professyonalizma. [Psychology of professionalism]. Moscow, Russia: Znanie. [in Russian].
8. Самойленко Н. І. Інформаційні компетенції учнів у процесі вивчення інформатики в класах інформаційно-технологічного профілю / За заг. ред. І. Г. Єрмакова. Ч. II. Київ, Запоріжжя. 2008. С. 101-105.
Samoilenko, N. I. (2008). Informatsiini kompetentsii uchniv u protsesi vyvchennia informatyky v klasakh informatsiino-tekhnolohichnoho profilu. [Information competences of students in the process of studying computer science in the classes of informational and technological profile]. Kyiv, Zaporizhzhia, Ukraine. Pp. 101-105. [in Ukrainian].
9. Тарадиук Н. В., Панасюк О. П. Інноваційні технології: креативно-виховний аспект. Луцьк: Твердиня, 2009. 164 с.
Taradiuk, N. V., Panasyuk, O. P. (2009). Innovatsiini tekhnolohii: kreatyvno-vykhovnyi aspekt. [Innovative Technologies: Creative-Educational Aspect]. Lutsk, Ukraine: Tverdynia. [in Ukrainian].

10. Хортон К., Хортон У. *Электронное обучение: инструменты и технологии* Москва : КУДИЦ-Образ, 2005. 640 с.
Khorton, K., Khorton U. (2005). *Elektronnoe obuchenie: instrumentyi i tehnologii*. [E-Learning: Tools and Technologies]. Moscow, Russia: KUDITS-Image. [in Russian].
11. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностноориентированной парадигмы образования. *Народное образование*. 2003. № 2. С. 58-64.
Khutorskaya, A. V. (2003). *Klyuchevyye kompetentsii kak komponent lichnostnoorientirovannoy paradigmy obrazovaniya*. [Key competencies as a component of a person-oriented education paradigm]. *Narodnoye obrazovanie*. – Folk education, 2. 58-64. [in Russian].

Hevko I. V.

*Doctor of Pedagogical Science, Professor,
Head of the Computer Technologies Department,
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University*

Torubara O. M.

*Doctor of Pedagogical Science, Professor,
Dean of the Faculty of Technologies, Professor of Professional
Education and Health Activities Safety Department,
T. H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium"*

THE INFLUENCE OF INFORMATION COMPETENCES INTO FUTURE SPECIALIST TRAINING

The article deals with the issues of formation of informational competence of students of the pedagogical university. A modern university graduate should be prepared to use theoretical knowledge in practice, working in the education system or in another area of professional activity. It is determined that one of the important directions in the training of a professionally competent specialist is the formation of information competence. The development and implementation of new information technologies in educational practice leads to the updating of the information environment in any subject activity, which requires a radical rethinking of the goals, content, forms and methods of preparing students of the pedagogical university at a new technological level. The article clarifies the essence of the concepts of «competence», «competency», «information competence», the basic structural elements of information competence of students of the pedagogical university are determined. It is noted that the formation of informational competence of the future teacher is an important part of his professionalism. The transformation of education into a high-tech sphere actualizes pedagogical research and development of problems related to the formation of informational competence of future specialists. A special role in the formation of an informatively competent educators is played by education acquired in a higher education institution, focused on practical skills, on the ability to apply knowledge in new pedagogical conditions and situations. Systemic, holistic representation of information competence, revealing its structure, substantiation of criteria, allows purposefully and efficiently organize the educational process within the framework of educational activity. The author reveals the main problems and contradictions in the process of formation of informational competence of students of the pedagogical university based on the study of the process of formation, development and implementation of the competence approach in the education system.

Key words: *education system, information competence, competence, competency, computer technologies.*

Одержано редакцією 10.03.2019

Прийнято до публікації 18.03.2019

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Р. М. Горбатюк